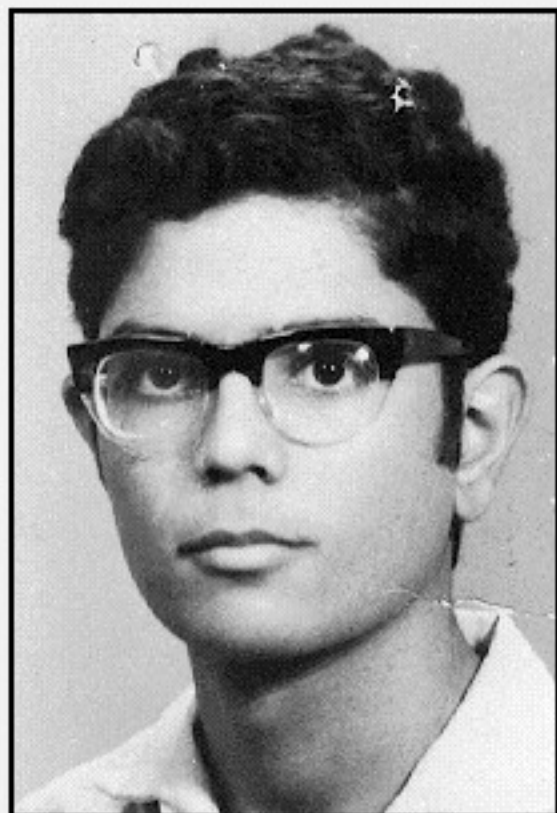

אזכרו של רצהבי אחיתי ז"ל

רצהבי אחיתי

דברים לזכרו של רנהבי אבית' ג"ל

על מות לבן

ר' נחמיה אומר: התאנה
הזאת כל זמן שהיא נלקטת
בעונתה יפה לה ויפה לתאנה.
וכשאינה נלקטת בעונתה רע
לה ורע לתאנה

(קהלת רבה ה יא)

ואמרו כי קברוהו בצפר
ובין הלב ומוךשיו קברתיו
(רמב"ע, שאלוני בעד ריע)

דברים, לזכרו של רזהבי איתי ז"ל

אמיתי ז"ל נולד בכ"ט באייר תשי"ד. נתחנך במוסדות הבאים: בתי הספר "ביל"ו ו"מוריה" — חינוך יסודי, עירוני דתי ב' — תיכון. אוניברסיטת בר אילן — גבוה. בתשל"ה סיים בהצטיינות תואר ראשון (פיסיקה ומחשבים) והחל בלימודים לתואר שני. בשלהי אותה שנה (20.7.75) חוייל לצה"ל ושובץ במודיעין. בכ"ג באדר א' תשל"ו נפל בעת מילוי תפקידו. נער מחונן וברוך בשרונות היה. דרכו בלימודים היתה של שקידה ועיון. החתירה ליסודיות והשאיפה לשלימות היו טבועות באופיו. בכל שעסק, הן כתורה והן בענייני העולם, עמל ויגע ורקק עד שיצאו הדברים מתוקנים ומושלמים מתחת ידו. אהב להתמודד עם נושאים קשים, והזמן והמאמץ לא נחשבו בעיניו. שטחיות ויציאת ידי חובה — ממנו והלאה. בשקידתו בלימודים עשה לילות כימים. כשלא הספיקו שעות היום האריך שבת עד שעת לילה מאוחרת. חש ליאות עלה על מצעו והשכים לעמלו. ממוצע ציוניו, בכל שנות לימודיו, היה למעלה מחשע. גרולה היתה אהבתו לתורה. גם בשירותו בצה"ל קבע לה עתים: לבסיס שלו נטל משנה מפורשת כדי לנצל את הפסקת הצהרים ללימוד המשנה היומית. לילה אחד מלילות השבוע הקדיש ללימוד תלמוד בחוג בית עם חבריו.

הלימודים לא היו עיסוקו היחיד. התעניינותו הקיפה גם ספורט ואמנות. ידע לנצל כהלכה את זמנו ומצא פנאי לעיסוקיו השונים. שום עיסוק לא נדחה מפני חבריו. לכל עניין היתה עת משלו. בפרופורציה נאותה: תורה ותפילה בעיתן, שיעורים — בשעתם, ספורט ואמנות — בזמנם. כולם שכנו בכפיפה אחת בנפשו בהרמוניה מופלאה. הוא השתתף בחמש תוכניות של הטלוויזיה הלימודית, שדנו בבעיות הנוער והחברה בישראל. אחת מהן: שיח-נוער פנים אל פנים עם בן גוריון, שנתקיימה בשדה-בוקר בקיץ תשל"א.

דברים, לזכרו של רזהבי איתי' ז"ל

איש רעים להתרועע. מידות היושר והאמת הטבועות בו ואהבת העזרה לזולת, חיבבוהו על חבריו, ולא אחת בחרו בו כנציגם בין כותלי בית הספר ומחוצה לו. גם בבית ניכר מקומו, וגדול היה חלקו בהווי השבת המשפחתי של זמירות שבת ורינת תורה. הצלחותיו לא העבירוהו על דעתו. צניעות, פשטות וענוה היו ממדותיו. צעיר ימים, אך טעמו טעם זקנים. ישוב הדעת, מתינות והתאפקות היו ממדותיו. כיליד הארץ וחניכה מיוג באישיותו את הדמות הנכספת של הנער הישראלי: תרבות ונימוסין מזה, חכמה והשכלה מזה, ועולה על כולן — תורה ויראת שמים.

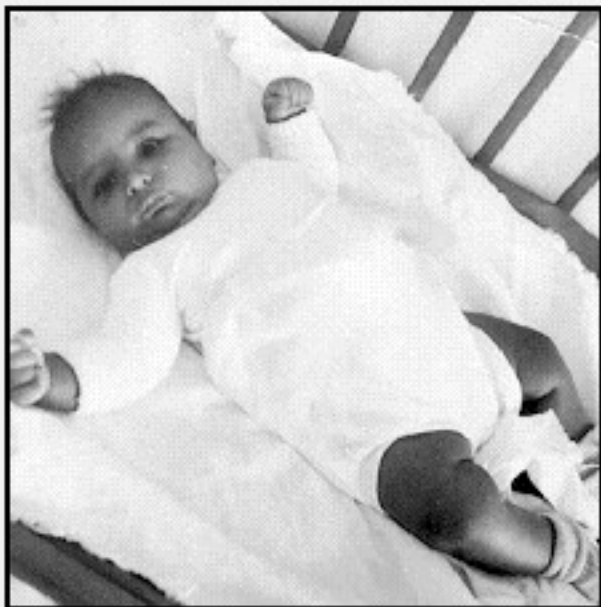
את מסורת תימן ינק מילדות בבית הכנסת ובבית, והיא נתחבבה עליו בשלל גווניה: בתפילה ובטעמי מקרא, בזמירות ובנעימות, במנהגים ובהליכות חיים. נעימות תימניות של מקרא ושל פיוט ותפילה, היו נגינתו ופזמונו יום יום. בשבתות היה מכתת ברגליו למניין של תימנים, הרחק מביתו, כדי ליהנות מתפילה בנוסח אבות. בלילות שבת נהג לשנן "מברך" או שניים מפרשת השבוע ולא היה מרפה מ"תיקון סופרים" עד שלא השגיר בפיו את הפסוקים. לעלייה לתורה היה בוחר "מברך" גדול ומרבה לשנונו, והקפיד הקפדה יתירה שלא תתמלט שגיאה מפיו. נכשל בשגיאה או שתיים — נפגמה קריאתו בעיניו. ב"מניין" בית הספר התיכון, שלמד בו, אהבו לשמוע מפיו קריאת תורה במסורת טעמי תימן.

בחודשי חייו האחרונים ראינוהו בתפארתו: בצבא — חייל בענף המודיעין; באוניברסיטה — תלמיד תואר שני. אמרנו בלבנו: הנה הוא צועד לקראת עתידו המזהיר, ולפתע — נגזר

דברים לזכרו של רנהבי איתי ג"ל

הכל. חזון הנעימות הפך מחזה בלהות. בפריחתו ובאבו נקטף. כאילן שנעקר בסערה סמוך להגבת פריו. צמא חיים היה, ויותר מזה — צמא תורה וחכמה. לא זכה ולא זכיננו. אין בפינו אלא פסוקם של אבלי ישראל מדורי דורות: יתגרל ויתקדש שמיא רבה!

י"ד

ראש השנה
1957

במעלות קדושים*

כבר מספר פעמים, שאני נוטל את העט וחוזר ומניחו. כל מה שאני רוצה לומר, אני חוזר ומעיין בו, משמיעו לאוזני שנית ומוצא שאין בו ממה שמתבקש באמת מעצם הענין, ואין הוא מבטא את התחושה האמיתית.

בחיים מעולם לא היו היחסים בינינו ובינם כקדושים, שעומדים לקרבן העם. סתם חברים היינו, רעים של יום-יום. חברים לספסל הלימודים, לשיעורים ולמבחנים, לטיולים ולמשחקים, לשיחות ולדיבורים. הכל — פרט לרעות עם לוחמים קדושים.

ובמיתתם נתעלו לפתע לדרגה גבוהה מכל גבוה. וכל מה שאומר על מיתתם כבר קדמוני אחרים, וכל מה שאפליג במעלתם, כבר השיגוני אחרים. ונמצא שבעין זה אין טוב לחיים על המתים משתיקה, בחינת "להם דומיה תהילה". הניגוד בין פשטות חייהם לקדושת מותם הוא שמעכב. אם אכתוב עליהם כקדושים, הריני חוטא לדמותם כפי שהכרתיה, ואם אכתוב עליהם בפשטותם, הרי שלא בטאתי את מעלת קדושתם. ונמצאתי על כן מעוכב מלכתוב, פרט למה שכתבתי עד עתה.

אמיתי רצהבי

דגלנו

אט אט מתרומם הדגל לקצה התורן לקול תפוף המתופף
 והנה הוא מגיע לראש התורן... רוח קלה מניפתו קוסמיות
 בראש התורן. דגלנו... מה אהבתיך! מכל דגלי עולם.
 מכל דגלי אומות העולם הצבעוניים והיפים, אשר
 צבעיהם הבולטים מושכים עיניים, אהבתיך, דגלי
 אהבתי לראותך מתנופף בראשי חרנים. אהבתי ללסוף בעיני
 את צבעיך: התכל והלבן. צדק צדקו אלה אשר יצרוך.
 צבעיך הרכים והפשוטים טיפים אותך שבעתים. כחל
 פסיך מעלים, בעיני רוחי, פסוח רקיע שהורות וכנפי
 שליתות. וצבעך הלבן, הסמל את החם והטהר, מסמל היטב
 גם את שאיפות עמנו. אכן, דגלנו, מסמל אתה היטב את
 שאיפות מדינתנו החדשה-ישנה, אשר הקימונו לנו.
 ולא לשוא בראותי אותך מתנופף בגאון מעל
 מוסדות מדינתנו ובניניה מתמלא לבי גאווה: ... דגלנו...!

אפרי 108 של דצהבי אמיתי ז"ל

ב"ה יום א' ב' במרחשון תשכ"ז

אמיתי רצהבי

שבע הקפות

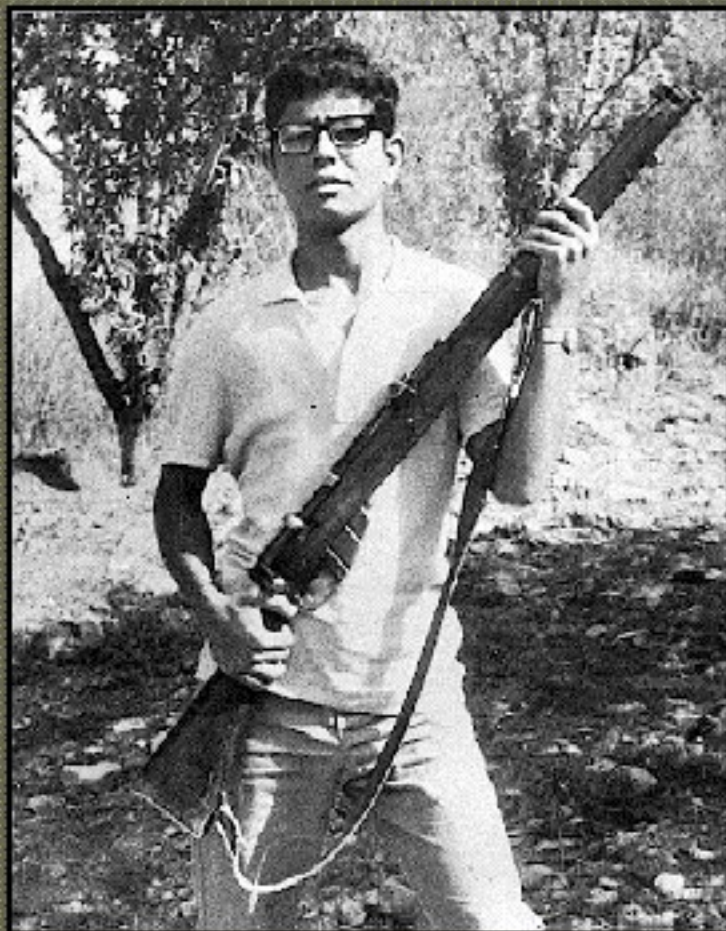
הושענא! הושענא! כך היה החזן עומד ע"ג הבימה ומסלסל בקולו. ואני עמדתי, לולבי ואחרוגי בידי האחת, וסדורי בשניה, מוכן ומזומן לשבע ההקפות. הקפות, כבר הקפתי בימי חוהמ"ע הקודמים. אלא שההן לא היו נחשבות בעיני כאותן שבע הקפות המזומנות לי עתה. שכן ההן, לא היו אלא הקפה אחת בלבד. ואילו היום – שבע הקפות תמימות! ומובן הוא שציפיתי ושמתתי עצמי מאד.

והנה החל החזן לקרוא את הפיוט, שחבר הרס"ג, בקול נעים ומסולסל. ומשטיים בית א', היה כל הקהל מקיף את הבימה ומזמר: "הוֹסִיעֵנו בחגיגת ימים שבעה, תִּכְנֶה צִיּוֹן בְּרִנָּה, והביאנו לתוכה בשמחה. יראו גוֹיִים ויִיבּוֹשׁוּ ויִכְלְמוּ זָרִים זָדִים. נהדרך בארבע מצוות ביום זה ערכה. וכך נאמר לפניך בהגלותך:

אפרי 108 le דצהבי אאיתי ז"ל

מלכנו! אנא! אל נא! הושענא והושיעה נא. ומשהיו מגיעים
ל"נהדרך בארבע מצוות", היו כל הקהל, ואני עמהם, מכסכסים
בלולביהם. גם כסכוס זה אומנות יש בו: שאין זה סתם נענוע,
אלא מדרת נענועים קצרה, שהיתה מנידה קצה הלולב, אילך
ואילך במהירות. אבל אומנות גדולה הרבה יותר, היה בדלוג
שב"מלכנו". משהיה כל הקהל מגיע למלה "מלכנו", היה מדלג.
רובו של קהל, היה מדלג דלוג סתם. לא כן "מארי סעיד". שהיה
דלוגו דילוג משלם, וזמן רב התקנאתי בו על דלוגו זה, עד
שלמדתיו אף אני. וכך היה עושה: משהגיע למלה "מלכנו",
היה פונה לימין, וכופף רגליו כמין כריעה שבמודים, אך
מיד היה שב וזוקפן תוך כדי דילוג, מעין זה שבקדושה. ובאותו
זמן היה **נצנצ** עיניו, נושא ראשו כלפי מעלה וקורא: "הושענא!"
בקול שהיה בו מן התחינה, ומן האמונה והבטחון המלוות
בשמחה עצומה. וכך היה עושה אף ב"אנא", אלא שאז היה מדלג
בשמאל. ודלוג שלישי היה עושה ב"אל נא" בימין.

מפרי עט 108 של דנהבי אהית גיל

וכך היה כל הקהל ו"מפרי עיד"
כתוכו, ואף אני בחובם, מקיפים את
הבימה חוץ זמירות ורקודים והודיה
לבורא עולם.

ומשסימנו את ההקפות, הייתי מחזיר
לולבי ואחרוגי למקומם... והייתי שמח
שמחה גדולה. ובאמת, כלום מצאתם מצוה
נאה יותר ומשמחת יותר מזו?

אני לא! ואתם?...

י.פ. 9.10.70

What a school should be like

By **AMITAI RATZABY**, Grade 10
Tichon Ironi Bet, Tel Aviv

THE recent scientific development and the present condition of modern society demand of its members not only specialization in a certain subject, but also an extensive general education.

The principal purpose of high school is to prepare its pupils for their duties in the future, by imparting to them a wide and a general education by teaching them the elements of self-study. In this respect, high school has missed its target.

A proper education must be chosen and imparted according to the different wishes and needs of

every pupil, so that he will get a concentrated and efficient education that will give him only the essential knowledge for his needs.

But the high school curricula contain too many subjects of which a considerable part is not practical at all. What actually happens is that towards the matriculation period, the pupils are taught the material thoroughly, but most of it is soon forgotten.

In spite of the fact that today's technology necessitates the introduction of scientific methods to pupils, they are still accustomed to learning by rote rather than through thought and analysis.

A high school must be also a social and cultural centre for the youngsters and not only a place of learning as many high schools are.

In short, drastic reform and a radical change in methods of instruction would aid us pupils to achieve a higher standard of secondary education.

מאת אמייתי רצהבי
1970

הנוער הישראלי ויחסו למסד

מאת אמייתי רצהבי

היצייה של המהפכה החברתית, הי
עוברת עתה על ארצות המערב בי
דמות מרד הנעורים, מכונים כנגד
הממסד וכנגד כל מה שנראה לצעיר
רים כקשור לאותו ממסד. עמות זה
שבין הנוער לממסד מחרף והולך
חרמים מסוימים בקרב הנוער בחו"ל
הגיעו לשיא של קיצוניות בשלילה
מוחלטת של כל ממסד שהוא. בכדי
להבין את הקיצוניות שבשלילה זו
עלינו לזכור כי במלה ממסד כלולים

כל מוסדות השלטון החברתי והפד
ליטי שיצרה החברה האנושית ושלי
לתם מהוה גלישה לאנרכיה מוחלטת.

אך מהפכה חברתית זו שחלפה על פני כל
ארצות המערב פסחה עד כה על מדינת ישראל,
ולעומת ההתנגדות האקטיבית למימסד שמגלה
הנוער בחו"ל הרי כלל הנוער הישראלי מנלה
אדישות מוחלטת לענין ואם ישנה התנגדות
פה ושם הרי היא פאסיבית בלבד. נגוד זה
שבין הנוער הישראלי לנוער בחו"ל בולט לאור
העיבודה שבשאר שטחי החיים מושפעת החברה
הישראלית רבות מצורת החיים בארצות המערב.
הסבות להבדל בין הנוער בחו"ל והנוער
הישראלי נעוצות בִּסְרָע החברתי השונה שיש
לנוער הישראלי לעומת הנוער בחו"ל. כל תנועה
רעיונית מופיעה ומתפתחת כתוצאה ממצב חבר
רתי מסוים, והסְרָע החברתי הוא, איפוא, גורם
חשוב בקביעת אופי התנועה ויכולתה להתקיים.

התנועת השמאלניות בחו"ל נזנחת מהתהום הרעיונית והאידיאולוגית בין הדור הצעיר לדור הזקן וכן מהרגשת התסכול האופפת את הצעירים בחו"ל. מטבע האדם הוא חיפוש מטרות ורעיונות שלמענם ניתן להלחם כי בלעדי מטרות כאלה נאכל האדם מבפנים ע"י התסכול וכח היצירה שאינם מוצאים להם פורקן. הצעיר בי חו"ל שגול בחברת השפע והתרגל לקבל את כל צרכיו מן המוכן מחפש פורקן למרצו ומוצא אותו במאבק נגד הממסד.

בישראל שונה המצב לחלוטין. המאבק הצבאי שהמדינה חיה בו מטיל חלק ניכר מן העול הבטחוני על כתפי הנוער, והוא מוצא לעצמו פורקן בדרכים הרבה יותר יפות ונעלות. הנשיאה המשותפת בעול לא רק שמונעת מהנוער הישראלי הרגשת תסכול אלא אף מעניקה לו הרגשת בגרות ועצמאות בגיל מתקדם. המאבק המשותף של הדור הצעיר והזקן יוצר הווי משותף ומס-

רות משותפות ובכך מצמצם את הפער הטבעי שבין הדורות. גם לתנועת השמאלניות, המהוות בחו"ל בית גידול לרעיונות אנטי-מימסדיים, אין מהלכים בקרב הציבור הישראלי בכלל והנוער הישראלי בפרט (בגלל המצב הפוליטי של המדינה והתמיכה של הנוש הקומוניסטי בארצות ערב), ומכך נפגעת התנועה האנטי-ממסדית.

היצאה כנגד הממסד בתקופת מלחמה מהווה במידה מסוימת פגיעה במדינה מבפנים ומתן עזרה לאויב בחוץ. הרבה נערים נמנעים, איפוא, מיצאה כנגד הממסד בין אם מתוך הרגשה פנימית שבכך הם נותנים יד לאויבי המדינה ובין אם מתוך חשש שמא יחשבו לכאלה.

גורם נוסף המשפיע על יחסו של הנוער הישראלי לממסד טמון באופי המאבק האנטי-ממסדי ובמנטליות של הנוער הישראלי. הנוער הישראלי גם אם הוא תומך באידיאולוגיות מסוימות, אין הוא נוטה לנפנף בהן השכם והערב ומעדיף

אפר' 108 le דצהבי אאית' ז"ל

שבחור'ל הנוער הישראלי הוא עדיין פרוממסדי באופיו.

לפעול בשקט ובצנעא. לפיכך אין הנוער הישראלי נמשך למאבק האנטי־ממסדי שעקרו רבוי מלל ומיעוט מעשה של ממש.

לסיום ברצוני להתייחס למכתב־השמיניסטים לראש הממשלה באשר הוא משקף בצורה מוחשית את מה שנכתב לעיל. מכתבם של שמואל שמ־טוב וחבריו מהווה מבחינה פוליטית אסור ציאטיבית דוגמא. בולטת ליציאה כנגד הממסד. אין ספק שהחלצותה המהירה של הממשלה לסיפול בענין (פגישת השד אלון עם הכותבים, פעולות הסברת־פנים גרחכות) גבעה מתוך חשש שמא עלולים רגשות הנוער, כפי שהובעו במכתב, להתפתח לגל של אנטי־ממסדיות ואנטי־מלחמתיות במתכונת הגל העובר עתה על ארה"ב. אך גל המכתבים שכנגד הראה בברור שדעותיו של שמ־טוב הן דעות שבמיעוט ומרבית הנוער תומך בפעולות הממשלה. ובכך הוכיח באופן מוחלט כי בניגוד לנוער האנטי־ממסדי

אכתבי תנחומים למשפחתו של רצהבי אחיתי גי'ל

אל צמחא המלכות אל אביידי, צמח לויסין אלמ הציור
הנפיו אל פניאל, עידיק אבליק. המלחמ בישימה אלמ
כח המעניקלם אלל באלל למלח מעניקלם נחמ אביידי
אל פמל למלל את חילת למל. והלל אל נקט 38
למלח פמל למלל אלל למלח. מלחמ ימל, בזר למלח
הימלח, למלח למלח אלל נחמ המלח, אלל למלח, חילת
ובניקל למלח למלח אלל.

אכתבי תנחומים למשפחתו של רצהבי אחיתי גי'ל

האבים יקרים! אין דפי תנחומים על אסונכם. לעצמכם הכיז
האז שמ צעקו אבאכם - באבא. תבא, יחד עם כל דבר ילפא,
לחיות יביתן ציון אידאליזם.

כ"ב דניאל, סגל.

מפקד היחידה

יד לזכרו של ד"ר אהרן איתן

Bar-Ilan University

Ramat-Gan, Israel

אוניברסיטת בר-אילן

רמת-גן

Department of Physics

טלפון 718433/4

Telex: 32290 BARIL IL

המחלקה לפיזיקה

דברים שנאמרו באזכרה האחלקתית ע"י אשה איתן לזכרו

"אלהי, עד שלא בוצרתי אינני כדאי ועכשיו שבוצרתי כאילו לא נוצרתי

עפר אני בחיי קל וחומר במיתתי..."

קשה לאדם לקום ולבטא במלים את רגשותיו והערכתו לגבי חברו שהלך לעולמו.

בנוסף על כך לפי מה שהכרתי אותו, את מדת הענווה שבו ברור לי שהיה מתנגד לכך שידברו עליו דברי שבח. אף על פי כן אומר כמה דברים קצרים שפורצים מן הלב ואני חייב לאומרם.

יד לזכרו של רצהבי אמיתי ז"ל

היו לי הזכות והכבוד ללמד את אמיתי ז"ל במשך שנתיים שלמות. תלמידים רבים היו לי במשך השנים את רובם אני כבר לא זוכר. אבל לעולם לא אשכח את אמיתי רצהבי ז"ל. תלמיד מצטיין שהיה צמא להבין את מעשי הבורא הנפלאים. במיוחד בנושאים העמוקים והיסודיים ביותר. הוא לא נתן לי מנוחה עד שהבין את עומקם של הדברים ביסודיות האופינית לו. "הרבה למדתי מרבותי יותר מחברי ומתלמידי יותר מכולם". חכיתי לשאלותיו, השאלות העמוקות שנשאלו על ידו הביאו אותי להתעמק יותר ולהבין ביתר יסודיות את הנושא.

תכונותיו האישיות היו בולטות, עדינות וענוותנותו ביחסים אישיים שקשה למצא להם דוגמא. חוש הומדר, החיוך המתמיד על פניו, כל אלו גרמו לכך שפניו הקרינו כמו שמש קסנה. תמיד התקהלו חבריו ללמודים סביבו. צנוע ומרוסן אבל תכונותיו האישיות היו כמו כח שמשך חביריו ומוריו סביבו. רק מאוחר יותר נוכחתי לדעת מי הם הוריו ומאיזה משפחה הוא צמח, אז יכולתי להבין ממי הוא ירש וממי הוא למד...

יד לזכרו של רנהבי אהית' ז"ל

קשה עד מאוד שלא לזכור את האבל הכבד שירד על מחלקתנו כאשר שמענו את הבשורה המרה. רק בקושי רב יכולנו להתאפק ולא לפרוץ בבכי ולסען כלפי בורא העולם: היתכן?! אולם עם חלוף החדשים, דמותו ותכונותיו הנפלאות נשארו חקוקות בזכרוננו. חבל שאבדנו תלמיד כה מצטיין וכה מבטיח, אבל עוד יותר חבל שאבדו אישיות כזו שהיתה כה יקרה לנו...

מימד נוסף שמתוך צביעותו התגלה לנו רק בתקופה האחרונה לחייו היה היקף ידיעותיו בלימודי קודש, וקביעת עתים מרובים לתורה. ועל פי מאמר חז"ל "תלמיד חכם שמת מושיבים ישיבה על קברו". הרי המשפחה מקיימת מאמר זה בהקמת ספריה תורנית לזכרו בחדר סגל של מחלקתנו... כבר מיד ספרי קודש אלו נמצאים בשמוש רב הן בשיעורים קבועים המתקיימים בחדר הסגל בימות השבוע והן על ידי הסטודנטים והמרצים בשעות הפנאי שלהם.

יהא זכרו ברוך!

יד לזכרו של רצהבי אמיתי ז"ל

מוקדש לזכר הבן והאח אמיתי רצהבי ז"ל

נולד בכ"ט באייר תשי"ד
נפל במלוי תפקידו
בכ"ג באדר א' תשל"ו

תרומת הוריו ואחיותיו

אוניברסיטת בר-אילן

בהתהלכך תנחה אוחד
בשכבך תשמור עליך
והקיצות היא תשיחך
(משלי ו כב)